

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

12. juni 2023

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 185 (Alm. del) af 28. april 2023 stillet efter ønske fra Martin Lidegaard (RV)

Spørgsmål

Vil ministeren oplyse, hvor meget de offentlige finanser i gennemsnit styrkes ved en stigning i arbejdsudbuddet med én person? Endvidere bedes oplyst, hvor meget arbejdsudbuddet i gennemsnit skal stige for at finansiere ansættelsen af én ekstra offentlig ansat.

Svar

Når arbejdsudbuddet øges, styrkes de offentlige finanser som følge af øgede offentlige indtægter fra skat af øget lønindkomst og fra moms og afgifter af øget forbrug. I det omfang arbejdsudbudsvirkningen afspejler øget deltagelse på arbejdsmarkedet vil det øgede arbejdsudbud derudover afspejle sig i reducerede offentlige udgifter til indkomsterstattende overførsler.

For tiltag der vedrører helt brede grupper på arbejdsmarkedet – og ikke kun specifikke overførselsgrupper mv. – indregner Finansministeriet i tillæg afledte virkninger på makroøkonomien. Det skyldes, at sådanne beregninger foretages på en makromodel, som tager højde for det samlede indkomstkredsløb, og som kan kvantificere virkninger af øget beskæftigelse på virksomhedsskatter (herunder selskabsskat) og andre skatter og afgifter knyttet til produktionen og virksomhedsejernes forbrug. Det er fx tilfældet med opgørelse af virkninger af at forhøje folkepensionsalderen.

Ændringer i arbejdsudbuddet som har virkninger på den gennemsnitlige løn på arbejdsmarkedet vil endvidere have afledte virkninger på reguleringen af overførselsindkomsterne. En stigning i andelen af beskæftigede med et lønniveau under gennemsnittet kan fx bidrage til lidt lavere opgjort gennemsnitlig lønstigningstakt og dermed via satsreguleringen have afledte virkninger på udgifter til overførselsindkomster.

Saldivirkninger for specifikke indkomstgrupper

Finansministeriet indregner ikke afledte makroeffekter, når der ses på virkninger af at flytte specifikke grupper i beskæftigelse. Det skyldes, at der anvendes partielle

men detaljerede modeller til at skønne over arbejdsudbudsvirkninger af fx skatteændringer, og at disse virkninger også vil afhænge af, hvor beskæftigelsen opstår.

Der er spurgt til virkningen af at øge arbejdsudbuddet med én person, men der er som nævnt betydelig forskel på saldoeffekten af et øget arbejdsudbud alt efter, hvilke personer det er, der øger deres arbejdsudbud. Det er således centralt hvilken del af befolkningen virkningen kan henføres til.

Hvis arbejdsudbudsvirkningen kan henføres til, at en gennemsnitlig kontanthjælpsmodtager kommer i fuldtidsbeskæftigelse med en løn svarende til gennemsnitslønnen for fuldtidsbeskæftigede, skønnes det at indebære en saldoeffekt på 263.000 kr. (2023-niveau). Er det derimod øget arbejdstid blandt beskæftigede topskatteydere, der ligger til grund for det øgede arbejdsudbud, vurderes saldoeffekten at være på 527.000 kr. pr. fuldtidsperson, *jf. tabel 1*.

Tabel 1

Saldoeffekt pr. fuldtidsperson i øget arbejdsudbud fordelt på, hvor arbejdsudbuddet kommer fra

Kroner årligt, 2023-niveau	Saldoeffekt pr. fuldtidsperson
Kontanthjælpsmodtager, der kommer i fuldtidsbeskæftigelse	263.000
Dagpengemodtager, der kommer i fuldtidsbeskæftigelse	317.000
Kandidatstuderende der kommer i fuldtidsbeskæftigelse (studiefremdrift)	240.000
Øget arbejdstid blandt ikke-topskatteydere	219.000
Øget arbejdstid blandt topskatteydere	527.000

Anm.: Se anmærkning til tabel 2-4 nedenfor.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af lovmodellens datagrundlag.

De opgjorte saldoeffekter i tabel 1 er nærmere beskrevet nedenfor.

Ikke beskæftigede

En gennemsnitlig dagpengemodtager, forstået som personer, der i mindst 90 pct. af et indkomstår (47 uger) har modtaget dagpenge, har en årlig samlet indkomst på 213.000 kr. før skat og afgifter, hvoraf 199.000 kr. kan henføres til overførselsindkomst i 2023-niveau. Indkomsten afspejler sig i en indkomstskat på 55.000 kr. og en forventet afgift på forbruget på 40.000 kr. Dermed er den gennemsnitlige dagpengemodtager forbundet med et skønnet negativt saldobidrag på 104.000 kr., *jf. tabel 2*.

Tabel 2

Styrkelse af den offentlige saldo ved at øge arbejdsudbuddet med én dagpengemodtager eller én kontanthjælpsmodtager, der skifter til fuldtidsbeskæftigelse, 2023-niveau.

	Overførsels- indkomst	Løn- indkomst	Samlet indkomst	Indkomst- skat	Forbrugs- afgifter	Bidrag til off. saldo
<i>Kroner årligt, 2023-niveau</i>						
Gennemsnitlig dagpengemodtager ¹⁾	199.000	12.000	213.000	55.000	40.000	-104.000

Efter skift til fuldtidsbeskæftigelse ¹⁾	5.000	421.000	428.000	150.000	68.000	214.000
Ændring	-194.000	409.000	215.000	95.000	28.000	317.000
<hr/>						
Gennemsnitlig kontanthjælpsmodtager ²⁾	152.000	7.000	159.000	40.000	32.000	-80.000
Efter skift til fuldtidsbeskæftigelse ¹⁾	900	363.000	364.000	124.000	60.000	183.000
Ændring	-151.000	356.000	204.000	84.000	28.000	263.000

Anm.: Lønindkomsten er opgjort for AM-bidrag, men ekskl. arbejdsgiveradministrerede pensionsindbetalinger. Den samlede indkomst omfatter personlig indkomst, positiv nettokapitalindkomst og positiv aktieindkomst. Indkomstkatten er af hensyn til opgørelse af saldoeffekten opgjort inkl. AM-bidrag af pensionsindbetalinger, der afregnes på indbetalingstidspunktet. Dette AM-bidrag fratreges ikke indkomsten ved opgørelse af den disponible indkomst, idet det fraregnes i pensionsindbetalingen. De opgjorte virkninger er afrundet til nærmeste 1.000 kr., hvilket indebærer, at summen af elementerne i tabellen ikke nødvendigvis stemmer med de anførte totaler.

- 1) Afgrænset ved personer, der i mindst 90 pct. af tiden i løbet af et indkomstår har modtaget dagpenge, feriedagpenge eller dagpengeydelse i forbindelse med aktivering (dog ekskl. perioder i løntilskud idet ydelsen i disse tilfælde er registreret som løn hos dagpengemodtageren).
- 2) Afgrænset ved personer, der i mindst 90 pct. af tiden i løbet af et indkomstår har modtaget kontanthjælp eller kontanthjælpsydelser i forbindelse med aktivering. Omfatter ikke uddannelseshjælp og SHO-ydelse.
- *) Ved skiftet til fuldtidsbeskæftigelse er de pågældende modtagne ydelser sat til nul og personen er tildelt en årlig lønindkomst baseret på en individuelt beregnet/estimeret timeløn og en arbejdstid på 37 timer i 52 uger. Dertil kommer en beregnet/estimeret indbetaling til arbejdsgiveradministreret pensionsordning. For dagpenge- og kontanthjælpsmodtagerne er timelønningerne baseret på de såkaldte skyggelønninger i forskelsbeløbsmodellen. Derved tages der højde for, at ledige i gennemsnit har et lavere indkomstpotentiale end de, som allerede er i beskæftigelse, fx som følge af lavere gennemsnitligt uddannelses- og kvalifikationsniveau. Det medvirker til, at den løn, ledige kan opnå i beskæftigelse, generelt er lavere end gennemsnitslønnen for beskæftigede. Opgørelsesmetoderne for disse skyggelønninger er nærmere beskrevet i notatet fm.dk/media/13911/arbejdsrapport_22_2010_panelmodel_for_timeloen_i_DK.pdf.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af lovmodellens datagrundlag.

Flyttes en gennemsnitlig dagpengemodtager hypotetisk til fuldtidsbeskæftigelse forventes det at ville indebære et løft i samlet indkomst før skat på 215.000 kr. I forhold til saldoeffekten af et sådant skift indgår der sparede offentlige udgifter til indkomstoverførsler på 194.000 kr. og øgede indtægter fra skatter og afgifter på 123.000 kr. Dermed skønnes et skifte fra dagpenge til fuldtidsbeskæftigelse at styrke den offentlige saldo med 317.000 kr.

For den gennemsnitlige kontanthjælpsmodtager er indkomstfremgangen ved overgang til beskæftigelse på 204.000 kr. før skat, hvilket omtrent er på niveau med indkomstfremgangen for den gennemsnitlige dagpengemodtager, om end fremgangen er fra et lavere udgangspunkt. Saldobidraget skønnes at udgøre 263.000 kr. ved skift fra kontanthjælp til fuldtidsbeskæftigelse.

Studerende

For studerende er der her taget udgangspunkt i en kandidatstuderende, som modtager SU. Disse studerende har typisk et beskæftigelsesomfang under studiet, som indebærer, at de offentlige indtægter omtrent modsvarer de offentlige udgifter til SU, når der tages højde for skat og tilbageløb fra moms og afgifter, *jf. tabel 3*. Samlet set giver en øget studiefremdrift, som omsættes til fuldtidsbeskæftigelse en saldoeffekt på 240.000 kr.

Tabel 3

Styrkelse af den offentlige saldo ved at øge arbejdsudbuddet svarende til at én studerende skifter til fuldtidsbeskæftigelse som følge af øget studiefremdrift, 2023-niveau.

	Overførsels- indkomst	Løn- indkomst	Samlet indkomst	Indkomst- skat	Forbrugs- afgifter	Bidrag til off. saldo
<i>Kroner årligt, 2023-niveau</i>						
Gennemsnitlig kandidatstude- rende som modtager SU	70.000	88.000	157.000	44.000	26.000	0
Efter skift til fuldtidsbeskæfti- gelse	0	471.000	471.000	171.000	69.000	240.000
Ændring	-70.000	383.000	314.000	127.000	43.000	240.000

Anm.: Det er lagt til grund, at den studerende gennemfører uddannelsen således at taxameterudgifter er upåvirket og at personen opnår løn som en gennemsnitlig kandidatuddannet. Der er set bort fra øvrige offentlige indkomstoverførsler, som antages at være upåvirket af overgangen til beskæftigelse. Der er ligeledes set bort fra kapital- og aktieindkomst. Virkningerne er opgjort efter samme principper som udspillet *Forberedt på fremtiden I*, nærmere beskrevet i faktaarket <https://ufm.dk/aktuelt/pressemeddelelser/2023/nye-fleksible-universitetsveje-er-forste-udspil-i-ny-sammenhaengende-reformkurs-pa-uddannelsesområdet/faktaark-opdaterede-skon-pa-arbejdsudbud-og-virkning-pa-den-offentlige-saldo.pdf>.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af lovmodellens datagrundlag.

Ordinært beskæftigede

Arbejdsudbuddet kan også øges ved, at de beskæftigede arbejder mere, fx ved en reduktion af marginals-katten. Igen afhænger virkningerne af, hvor i indkomstfordelingen arbejdsudbuddet opstår, fx om det er blandt personer under eller over topskattegrænsen, *jf. tabel 4*.

Tabel 4

Styrkelse af den offentlige saldo ved at øge arbejdsudbuddet svarende til én fuldtidsperson blandt de beskæftigede, 2023-niveau.

	Lønindkomst	Indkomstskat	Forbrugsafgifter	Bidrag til off. saldo
<i>Kroner årligt, 2023-niveau</i>				
Gennemsnitlig ikke-topskattebetaler	393.000	166.000	53.000	219.000
Gennemsnitlig topskattebetaler	786.000	447.000	80.000	527.000

Anm.: Lønindkomsten er opgjort før AM-bidrag, men ekskl. arbejdsgiveradministrerede pensionsindbetalinger. Indkomstskatten er af hensyn til opgørelse af saldo-virkningen opgjort inkl. AM-bidrag af pensionsindbetalinger, der afregnes på indbetalingstidspunktet. Dette AM-bidrag fratrækkes ikke indkomsten ved opgørelse af den disponible indkomst, idet det fraregnes i pensionsindbetalingen. De opgjorte virkninger er afrundet til nærmeste 1.000 kr., hvilket indebærer, at summen af elementerne i tabellen ikke nødvendigvis stemmer med de anførte totaler. Beregningen er foretaget ved proportionalt at øge arbejdstimerne med én promille for derefter at omringe til en virkning pr. fuldtidsperson.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af lovmodellens datagrundlag.

Finansieringsbehov ved ansættelse af én ekstra offentligt ansat

Udgifter til offentligt ansatte varierer over stillingskategorier, og finansieringsbehovet afhænger derfor af, hvilken type offentligt ansatte, der skal ansættes, *jf. tabel 5*.

Tabel 5**Finansieringsbehov ved ansættelse af én ekstra offentlig fuldtidsbeskæftiget opgjort på fire udvalgte overenskomstområder**

Kr., 2023-priser	Årlig lønudgift tillagt overhead pr. fuldtidsbeskæftiget
Sygeplejeske	640.000
Folkeskolelærer	690.000
SOSU-assistent	540.000
Læge	1.100.000

Anm.: Opgørelsen er ekskl. elever, fleksjob og ekstraordinært ansatte..

Sygeplejeske omfatter stillingskategorierne sygeplejersker og ledende sygeplejersker under overenskomstområderne syge- og sundhedspersonale. *Folkeskolelærer* omfatter stillingskategorierne børnehaveklasselædere, lærere, timelønnede lærere og øvrige lærere mv. under overenskomstområdet lærere m.fl. i folkeskolen og specialundervisning. *SOSU-assistent* omfatter stillingskategorien social- og sundhedsassistenter under overenskomstområderne social- og sundhedspersonale, KL og social- og sundhedspersonale, Regioner. *Læge* omfatter stillingskategorierne under overenskomstområderne kommunal-læger, overlæger, lægelige chefer mv., speciallægekonsulenter, honorarlønnede sygehuslæger og underordnede læger (reservelæger). Overhead dækker over de udgifter, som en arbejdsgiver skal betale – ud over lønnen – for en medarbejder. Det dækker blandt andet over udgifter til oplæring, udstyr mv. Denne er forudsat at udgøre 20 pct.

Kilde: KRL – Kommunernes og Regionernes Løndatakontor.

Finansieringsbehovet omfatter alene lønudgiften før skat, da der ikke indregnes tilbageløb eller adfærdsvirkninger. Det skyldes, at øgede udgifter til offentlig beskæftigelse ikke i sig selv påvirker udbuddet af arbejdskraft eller de overordnede strukturer på arbejdsmarkedet, og derfor påvirker det heller ikke den samlede beskæftigelse. Når den offentlige beskæftigelse øges, lægges det derfor til grund, at der samlet set ikke vil være et tilbageløb fra skat, moms og afgifter, fordi der vil være et tilsvarende fald i den private beskæftigelse.

Afhængigt af, hvordan arbejdsudbuddet øges og hvilken type offentlige ansatte, der skal ansættes, skal arbejdsudbuddet på baggrund af ovenstående eksempler øges med 1-5 fuldtidspersoner for at finansiere udgifterne. Hertil kommer dog evt. direkte udgifter eller indtægter til tiltag, som skal lægges til grund for stigningen i arbejdsudbuddet.

Med venlig hilsen

Morten Bødskov
Fg. Finansminister